

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I november 2014/2

Veteráni sú láskou
na celý život
...

strana 1,4

Ide sa do lesa.
Dnes na Matku
božiu ...

strana 3

Novovešťanka štu-
dovala v japonskej
Yokohame

strana 4

Na Spiši rastú ta-
lenty. Vojtěch Antoš
je jedným z nich

strana 8

Editoriál

Jeden by tomu neveril. Páni politici nám ako nezastaviteľný verklík donekonečna opakujú, že Slovensko zažíva hospodársky rast. Priemerná mzda neustále rastie a štát sa správa sociálne. To by v preklade malo znamenať, že, podobne ako legendárny Jánošík, bohatým berie a chudobným dáva. A to všetko trvá už niekoľko rokov. Rovnako ako logiku nepostrádajúce vyhlásenia, že, kto nebude pracovať, nebude sa mať dobre, veď „Bez práce nie sú koláče!“ Minule sa okolo mňa prehnala tlupa neprehliadnuteľných ľudí s nákupným košíkom. Vidieť, počuť, aj cítiť ich bolo už zďaleka. Najprv sa privalilo veľké brucho hlavy rodiny, za ním, rovnako ako inšpektori kvality, ohmatávajúce každý tovar v regáloch, sa s revom rútila miniarmáda usmrkancov. Pri pohľade na rukávy ich teplákových bünd som pochopil, že usmrkanec presne popisuje ich animálne spôsoby likvidácie vlastných sekretov. Vozík tlačila pokorná, mlčiaca žena, ktorá bola evidentne viackrát v pôrodnici ako na dovolenke. Ako žonglér udržiavala stabilitu preplneného koša v smere určenom dobre živeným manželom. Predbiehali ma v sekcii Chlieb-pečivo, keď z mužových úst zaznel rázny povel: „Kolačos!“ A už ich nakladal. Všetky, na ktoré dosiahol. Vtedy som si spomenul na to príslovie o práci a koláčoch. Živálne som sa ho, počas nakladania tovaru, ktorý by zahubil cukrovkárov v celej Európe, opýtal, kde on a jeho manželka pracujú. Asi mal dobrú náladu, takže mi hneď jednu nevrazil. Prekvapivo tpežlivo, asi v 3 vetách, mi vysvetlil, ako dokáže uživiť svoje veľké telesná ja i svoju rodinu. Manželka je už viac ako 15 rokov na materskej, spolu poberajú všetky druhy sociálnych dávok a príspevkov, aké náš múdry sociálny štát vymyslel. Na otázku, čo robí on mi s pohrdlivým úsmevom a nezameniteľným južanským dialektom odpovedal jediným slovom: Invalidos. Viac som sa nepýtal, len som si nevedel spomenúť, aká je to diagnóza, keď kvôli veľkému bruchu nedosiahnete na tovar v polici. Času som mal dosť, pretože som už stál v rade na akciové salámy a užíval si náš nezastaviteľný hospodársky rast. Chcel som kúpiť aj nejaké koláče, ale boli vypredané. **-le-**

KAMPAŇ MA PREKVAPILA POZITÍVNE I NEGATÍVNE

ROZHOVOR S RASŤOM JAVORSKÝM

Páči sa mu žiť v Spišskej Novej Vsi. Nepáči sa mu, že mesto opúšťajú ľudia kvôli práci a nedostatku bývania. Záleží mu na skvalitnení života Novovešťanov až natoľko, že kandiduje za poslanca Mestského zastupiteľstva. Jedným z výsledkov jeho práce je aj existencia Spišského Patriota. Ako sám vysvetľuje: „Chýba nám tu otvorená diskusia a priestor pre slobodné názory. To sa v 21. storočí vo vyspelých demokraciách nenosí.“

Oveľa viac politiky sa v tomto období objavilo aj na stránkach Spišského Patriota. Prečo?

„Chceli sme dať priestor názorom ľudí, ktorí mali obmedzené možnosti predstaviť sa Novovešťanom v mest-

ských médiách. Pravdu povediac, nedostali tam žiadnu šancu. Myslím si, že aj ich myšlienky a predstavy o fungovaní mesta si to zaslúžia. Pre mňa boli podnetnejšie a inšpiratívnejšie, ako tie, ktoré ponúkla garni-

túra politických harcovníkov dlhé roky riadiacich naše mesto. Nikdy sme však nepočuli našich čitateľov, koho by mali voliť. Slobodu ich názoru si vážime a rešpektujeme, nech už bude akákoľvek. Spišský Patriot

sa odtaz opäť vracia k pôvodnému formátu - predstavovať šikovných a schopných Novovešťanov, trochu zábavy, poučenia a možno aj pár viet na zamyslenie.“

pokračovanie na str. 2

ŠUŠKANDA

To, na čo nás upozornili mnohí vodiči už snád ani šuškan- dou nie je. Je to ľahko overiteľná, ale o to neuveriteľnejšia blamáž.

Nová cesta na zrekonštruovanej Zimnej ulici je čokoľvek, len nie rovná. Sklamanie pre všetkých, ktorí si ju vyskúšali s očakávaním plynulej hladkej jazdy. Dočkali sa kodrcania a pohupovania ako na tankodrome. Presne tak ju aj mnohí vodiči nazvali.

Neviem ako to nám, daňovým poplatníkom, vysvetlia tí, ktorí sa touto stavbou vo svojich propagač-

ných materiáloch pýšia. Stihli ju oproti sľubom oneskorene o 2 mesiace, ale nepochybne dobre naplánovane - tesne pred voľbami. Žeby chceli k 7 hodinám na veži pridať ešte jednu novú atrakciu - hojdiacu dráhu na námestí?

Celá stavba, asi kvôli termínom, pripomína nedovarený guľáš. Nerozčuvateľné mäso, tvrdá zelenia *pokračovanie na str. 2*

VETERÁNY SÚ LÁSKOU NA CELÝ ŽIVOT

Automobil alebo motocykel sa stáva historickým vozidlom, keď má viac ako 25 rokov a je čo najviac v pôvodnom stave ako bolo dodávané výrobcom na spotrebytel'ský trh, je v dobrom technickom stave.

Otakéto autá a motocykle je na celom svete veľký záujem. Nadšenci historických vozidiel sa delia na zberateľov a veteránistov. A práve tí spišskonovoveskí veteránisti sa od roku 1999 združujú v našom Spišskom Veterán klube. Dnes má klub 43 členov, z toho 5 žien. Historické

pokračovanie na str. 4

Kampaň ma prekvapila ...

pokračovanie zo str. 1

Do predvolebnej kampane si sa aj osobne zapojil, ako ju hodnotíš len pár desiatok hodín pred začiatkom volieb?

„Je to už 4. krát, čo som aktívnym účastníkom komunálnych volieb. Či už ako člen volebného štábu, alebo ako kandidát na poslanca. V prvom rade musím povedať, že kampaň bola iná než tie predošlé. Každé 4 roky môžeme sledovať stále masívnejšiu kampaň, viac billboardov, akcií, letákov, rôznych bulletinov a všetkého, čo s ňou súvisí.“

Čo na tejto kampani vnímaš pozitívne?

„Určite to, že sa neniesla len vo sfére sľubov. Napríklad Pavol Bečarik v rámci nej nechal postaviť Lezeckú stenu, ktorá bude slúžiť hlavne Novovešťanom dlhé roky, nezávisle na výsledku volieb. Je dobré, že sa otvárali témy, ktoré oslovujú Novovešťanov a problémy, ktoré ich naozaj trápia. Som rád, že aj Spišský Patriot otvoril viacero takýchto tém. Píšu ho ľudia, ktorí v meste žijú dlhé roky, poznajú Novovešťanov a tak vedia, čo ich trápí. Oceňujem aj to, že kampaň prebehla férovo a verím, že sa to v jej úplnom konci nezmení. Snáď sa na poslednú chvíľu neobjavia nejaké pamflety, tak ako pri minulých voľbách. Podľa mňa by kandidáti mali ukázať, čo chcú urobiť a nie iba to, čo sa im nepáči.“

A čo ti na kampani prekážalo?

„Najviac asi to, že súčasné vedenie mesta, ktoré chce v práci pokračo-

vať, neotvorilo takmer žiadne témy, z ktorých by sme sa dozvedeli, kam by chceli naše mesto posunúť. Reagovali iba na témy, ktoré otvoril Patriot, alebo ich protikandidát na primátora. Čakal som, že po toľkoročných skúsenostiach budú vedieť jasne povedať, čo by chceli urobiť v najbližších 4 rokoch. Sklamalo ma aj to, že viceprimátorka mesta v kampani ohľadom diaľničného privádzča uviedla úmyselne mylné informácie o tom, čo v tejto oblasti urobila. Ťažko viem pochopiť, ako si mohli zástupcovia mesta vyvesiť obrovský predvolebný plagát na bytový dom bez toho, aby o tom informovali jeho obyvateľov. A rekonštrukcia námestia na Zimnej ulici, či ďalšie opravy ciest tesne pred voľbami sa stali nákladným trikom na voličov. O kvalite týchto prác za druhej úvery nech si urobia ľudia názor sami.“

Po posledných 4 rokoch, kedy poslanci v mestskom zastupiteľstve prakticky rezignovali, pod tlakom, na svoju úlohu a takmer všetci iba poslušne tlačili tlačítka, je šanca, že nový poslanecký zbor využije svoje schopnosti a kvalifikáciu aj na niečo iné? Vráti sa do Spišskej Novej Vsi korektná politická diskusia?

„Milo prekvapilo, že o prácu poslancov vo veľkom prejavili záujem aj mladší ľudia. Potešila ma aj aktivita nezávislých kandidátov, ktorí nie sú členmi žiadnej strany. Oni aj ich pravicoví kolegovia patria do skupiny ľudí, ktorí už v živote niečo dokázali a nechcú sa stať poslancami preto, že nemajú čo robiť, ale preto, že chcú urobiť aj niečo navyše pre svoje mesto. Ja sám kandidujem na miesto poslanca. Nevieť, či budem patriť ku koalícii, alebo opozícii. Ale je to úplne jedno z hľadiska môjho postoja. Podľa mňa iba v diskusii sa môžu veci posúvať vpred. Polemika môže pôsobiť konštruktívne. Nesmie sa opakovať situácia z posledných rokov, kedy vznikol akýsi politický skanzen, pripomínajúci časy vedúcej úlohy KSC.“

Čiže považuješ posledné roky z hľadiska zachovávania demokratických princípov za výnimočné?

„Za nešťastné. Keď som bol poslancom Mestského zastupiteľstva, pravi-

ca tvorila koaličnú väčšinu a mala aj primátora. Vtedy mohli pri Okrúhlych stoloch Televízie Reduta diskutovať poslanci koalície a opozície. A diváci mali možnosť počúvať názory obidvoch strán. V posledných rokoch sa táto forma komunikácie v mestskom médiu stratila. Zrušené boli Mestské rady, na ktorých mohli zástupcovia politických strán hovoriť o pripomienkovať o plánoch mesta, ktoré neskôr riešili mestské zastupiteľstvo. Dnes sa už u nás nediskutuje. Dnes sa už iba schvaľuje to, čo navrhne vedenie mesta. Nárok na najlepší názor si postupne vyhradila jediná skupina politikov. Uzatváranie sa je zdrojom chýb akých sme dnes svedkami.“

Prejavilo sa to aj politicky citlivom predvolebnom období?

„Určite. Za všetky príklady aspoň jeden, ktorý nabral na aktuálnosti v období pred voľbami. Všetci predchodcovia súčasného primátora, ktorí opätovne kandidovali, využili médiá na odprezentovanie svojej činnosti. Toto vedenie mesta to svojim odpočtom práce v samostatnom bulletinu dotiahlo do extrém. Nedávno som rozprával s priateľom, ktorý žil 14 rokov v Spojených štátoch amerických a ten neskrýval prekvapenie z toho, že predvolebný materiál vydáva mesto.“

Z jeho daní. My sa nad tým ani nepozastavíme, ale pre ľudí, ktorí zažili aj inú demokraciu, je to obrovský šok. A ja k tomu dodávam, že takmer všetko, čo sa tam objavilo patrí k „povinnej jazde“ mesta - cesty, chodníky, školy, cena tepla atď. Ja som tam chcel nájsť niečo výnimočné, čo dokázali. Ale nič také tam nie je.“

Ak voľby dopadnú podľa vášho prania a Spišská Nová Ves sa konečne dočká zmeny, viete povedať, že vy to takto robiť nebudete?

„Mojou prvou úlohou by bolo obnoviť Mestské rady. K navrhovaným riešeniam musia zaznieť aj kritické názory. Tie pomáhajú kvalite riešení a hlavne, obyvateľov mesta nezastupuje iba jedna časť politického spektra. Ale dnes už tri - ľavica, pravica a nezávislí.“

Šuškania

pokračovanie zo str. 1

a ešte aj presolený veľkým úverom, ktoré budeme my, Novovešťania, splácať ešte dlhé roky. A keby sme námestie rekonštruovali budúci rok, peniaze by nám dali eurofondy.

Sú labužníci rôzneho druhu. Určite sa nájdú aj takí, ktorým nedovarený a presolený guláš chutí a nebudú sa

A všetci poslanci by mali mať právo ukázať svojim voličom, že sú aktívni a robia niečo pre tých, ktorí ich volili. Služiť tomu musia mestské médiá. Ak by niekto zmeral čas, ktorý za posledných 8 rokov dostali v TV Reduta zástupcovia koalície a opozície, zistil by, že porovnáva slona s blchou. Ja mám iný pohľad na slobodnú diskusiu. Ale nikomu ho nevnučujem. Len chcem, aby ľudia vedeli, že v Spišskej Novej Vsi existujú aj iné názory než tie, ktoré im ponúkajú médiá platené z daní všetkých, nie iba voličov tých, čo vládnu. Preto prišiel Spišský Patriot, je tu a zostane aj v budúcnosti. A prostredníctvom neho chcem poprosiť všetkých Novovešťanov, aby prišli v sobotu voliť a ukázali tak, že aj im záleží na tom, ako sa bude mesto v najbližších 4 rokoch vyvíjať.“ ■

pýtať kuchára, prečo im ho taký, za ich peniaze, navaril. Ja ale patríť k tým, ktorí majú radi lahodný guláš, s takmer sa rozpadávajúcimi maskom, ktorý najprv oblaží chuťové bunky a potom sa jemne sklzne do žalúdka. Aj naši dedovia hovorili, že len dobre najedený človek, je spokojný človek. ■

Byty na predaj

3-izbový byt na prízemí,
76,75 m² – možná dohoda, zľava

64 450
eur s dph

1-izbový byt
na 4. poschodí, 33,3 m²

28 580
eur s dph

3-izbový byt
na 5. poschodí, 74,94 m²

64 250
eur s dph

3-izbový byt
na 5. poschodí, 71,88 m²

61 640
eur s dph

Nebytový priestor/polyfunkčný priestor – predaj za zvýhodnenú cenu

Ponúkame do prenájmu 1,5 izbový byt 230 EUR /mes. bez energií, a 2 izbový byt 260 EUR /mes. bez energií. Oba byty sú na Brusníku, Sp. Nová Ves.

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

II. vlna výstavby garáží, Sadová 1,
možná rezervácia.

- ohradený a monitorovaný areál
- automatická brána na diaľkové ovládanie
- prídte si zarezervovať svoju garáž

Cena garáže

8 990 €
vrátane DPH

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

Dedo Mikuláš, familiárne nazývaný Miťo má tri svoje zlatička: dvojročného labradorského retrievera Luka, osemročného vnuka Lukáša a trinásťročnú susedkinu dcéru Luciu. Cez týždeň majú čo robiť, ale v sobotu ráno sa u deda rozletia dvere a deti zavelia:

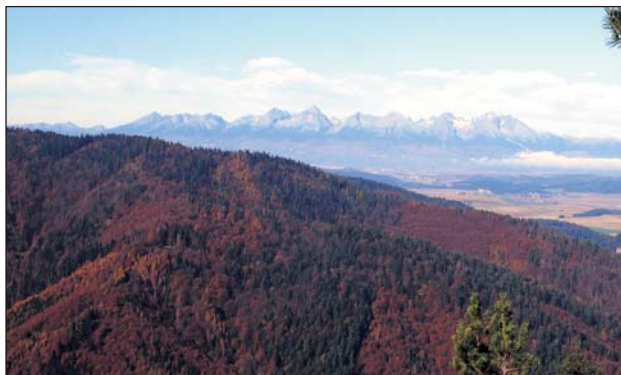
IDE SA DO LESA. DNES NA MATKU BOŽIU

Výhľadové miesto Matka božia, ležiace neďaleko Košiarneho briežku nad Bikšovou lúkou má pre Novovešťanov zvláštne postavenie. Skúsení miestni meteorológovia, pre ktorých sú správy o počasí pána Il'ka skôr zábavou, ako predpoveďou, vedia, že keď sa nad Matkou božou začnú zhromažďovať tmavé mraky, bude o hodinu pršať aj v meste. My sme sa ale vydali na toto miesto nie do búrkových oblakov, ale na prechádzku krásne presnenu neskorou jesennou krajinou.

Našu trasu začíname v **Novoveskej Hute** na konečnej autobusu pri orientačnom stĺpe. Červená turistická značka nás posielá hore dedinou, južným smerom úzkou asfaltkou pomedzi staré i nové domy. Na konci dediny, pri večne bzučiacom stĺpe transformátora opúšťame asfaltovú cestičku i červenú značku a odbočujeme vpravo lesnou cestou do kopca. Trasu tu lemuju staré vysoké jedle, prerastajúce smrekový les. Cesta vedie neustále pomerne strmo hore a tak si tu človek môže celkom dobre určiť stav svojej kondičky na konci turistickej sezóny.

Po asi dvadsiatich minútach, až pol hodine výstupu prichádzame na malú poľanu, kde treba zabočiť o 90 stupňov doprava. Ešte vždy po neznačenej lesnej ceste kráčame tento krát severným smerom, pričom nám spoločníkov robia vľavo mladé brezy a do červena sfarbené smrekovce, vpravo starší zmiešaný porast. Cesta zmiernila strmosť a po štvrt' hodine prechádzky príjemným terénom prichádzame na poľanu **Pod Medved'ou hlavou**. Tu si urobíme dlhšiu prestávku, odvážlivci sa môžu (pochopiteľne na vlastné riziko) vyštverat' na starý posed, s ktorým kýva pomerne

silný a na toto ročné obdobie teplý vietor a odkiaľ sú pekné výhľady na juhovýchodné partie Slovenského raja. Oddychnutí pokračujeme ešte asi sto metrov po lúčnej ceste až prideme na miesto, kde doľava vedie úzky chodník, už so žltými turistickými značkami na okolitých stromoch. Krátky, strmý výstup nás za pár minút privedie na **Medvediu hlavu**, ktorá leží v nadmorskej výške niečo vyše 900 metrov. Ešte pred desiatimi rokmi sa odtiaľ dalo pozerať na Spišskú a vľavo bolo vidno i zasnežené vrcholky Vysokých Tatier, za ten čas ale aj tu les vyrástol a tak sú výhľady do krajiny už len južným smerom.

Najprv krátko a strmo, potom doľava a už miernejšie

zostupujeme k orientačnému stĺpu, kde nám cestu skríži lesná, ale asfaltová cesta. Na nej odbočíme vľavo a sledujeme žltú vrcholovú značku. Po asi 300 metroch, kde cesta končí slučkou bočíme vpravo do lesa do strmého, i keď krátkeho výstupu, neskôr už pozvoľnejšie po lesnom chodníku. Cestička sa točí mierne doľava a zhruba za 15 minút nás privedie k skalným brálam **Matky božej**. Na jeseň je odtiaľ možné cez farebnú paletu bukov, javorov, briez a smrekovcov vidieť v podstate okrem východného smeru na všetky svetové strany, do dolín a lesov Slovenského raja a na Vysoké Tatry. Matka božia je, vďaka ľuďom, ktorí sa o tento kút spišskej krajiny

prikladne starajú ideálnym miestom na rozjímanie, meditáciu a duchovnú relaxáciu. Nazad sa vraciame po tej istej ceste a pri orientačnom stĺpe pokračujeme po žltej značke serpentínami dole asfaltkou na **Košiarne briežok**. Pri horárni sa cesta točí mierne doprava, povrch vozovky sa zhoršuje, vľavo mŕňame chaty Košiarneho briežku, prichádzame k potoku, prechádzame okolo horárni Jeka, v lese popri pamätníku, a cez zablatený, autami rozrytý úsek vychádzame na lúku nad letiskom. Ďalej nás cesta vedie medzi novovznikajúcou štvrt'ou rodinných domov vľavo a záhradkárskou osadou vpravo a po zhruba pol hodine cesty mierne dole a po rovine od horárni na Košiarne briežku prichádzame na **Kozom vrchu** do mesta. Vďaka krásnemu jesennému počasiu, ktorým nás privítal začiatok novembra bola i táto prechádzka teplou a slnečnou krajinou naozaj pohodovým zážitkom a ja verím, že i vy si ju ešte vychutnáte v pokoji a v spoločnosti vašich turistických súputníkov.

Michal Buza starší

Trasa: Novoveská Huta - Medvedia hlava - Matka božia - Košiarne briežok - Spišská Nová Ves

Dĺžka trasy: cca 15 km **Doba prechodu:** cca 3-4 hod.

Prevýšenie: cca 400 metrov **Orientácia:** Mapa č. 124 Slovenský raj

Doprava: MHD č.3 SNV- Novoveská Huta

FOTOREPORTÁŽ

VÝLET NA MATKU BOŽIU

SPOMIENKY NA „STARÚ“ SPIŠSKÚ NOVÚ VES

PREČO NIE SÚ PRIATEĽSTVÁ NA VEČNÉ ČASY

L'udská rasa už počas svojej (vraj) štyridsaťtisíc-ročnej histórie vymyslela všelijaké blbosti (napríklad peniaze), ale myslím si, že najviac sa homo sapiens vybláznil, keď chcel silou mocou pochopiť fenomén času. Kalendáre, tie od zárezov na mamutích kloch, cez mayské kruhy na kameňoch až po juliánsky výmysel prestupného roka sú však len diletantským mrhaním času oproti tomu, čo vymysleli začiatkom šesťdesiatych rokov minulého storočia súdruhovia v malej krajine uprostred strednej Európy. Ku klasickým mesiacom od januára po december dokázali do roka pridať ešte jeden mesiac a aby z kalendára čo najviac trčal, nazvali ho **mesiac česko-slovensko-sovietskeho priateľstva**. To spôsobilo v hlavách pracujúceho ľudu taký chaos, že sa počas tridsiatich dní tejto časovej rarity diali doslova *veci neuveriteľné*. Že neveríte? Ponúkam Vám čriepky udalostí, pri ktorých vtedy tuhla krv, ale dnes by už patrili skôr do kabaretných čísel cirkusu čas.

» 2. november.

Kultúrne a spoločenské stredisko mesta, 11, 30 Moskovského času (ďalej MOČ)

Sedíme v studenej tlačiarenskej dielni okolo fľaše savetskovo igristovo. Julo J. sa opiera o hľadu kovolistov, pchá do seba rohlik a ruské vajce a keď korková zátka vystrelí k plafónu, ako delová salva z Aurory a zo stropu odpadne kusisko omietky, otvorí Zolo F. slávnostne mesiac ČSSP jedným zo svojich origi-

nálnych hesiel „*So Sovietskym zväzom na večné pero*“. A začnú sa písať heslá, ospevujúce naše nerozborné priateľstvo s veľkým východným bratom.

» 3. november.

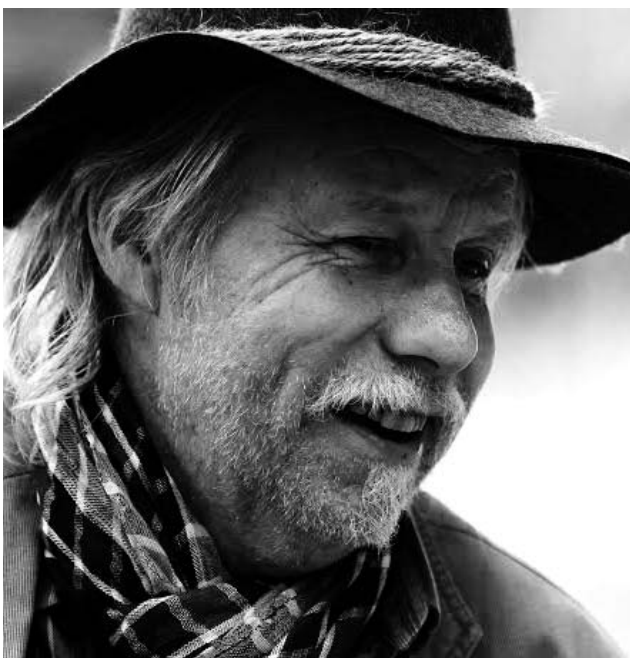
Nerudné bane, podnikové riaditeľstvo, 16, 51 MOČ

Môj otec Michal B., inteligent par exelance, ovládajúci šesť cudzích jazykov, stojí za rečníckym pultom v zasadačke Nerudných baní pod portrétom prísneho pohľadu najrevolucionárnejšieho revolucionára všetkých čias, prednáša koreferát o zemi, kde včera už znamená zajtra a neuveriteľne sa mu darí až do okamžiku, kým sa na papier neobjaví tá prekliata veta: „Na čele s V. I. Leninom!“ A tu mu je na prd nemčina, angličtina, francúzština, latinčina, maďarčina i slovenčina, lebo do šumu zhromaždeného davu kolegov zahlási: „*Na čele s Vasilijom Ivanovičom Leninom*“. A zrazu je v zasadačke mŕtvoľne ticho.

» 5. november.

Okresné osvetové stredisko, 11,45 MOČ

Vo výtvarníckej dielni s kilometrami plátna a hektolitrami farby stoja nad červenou zástavou, na ktorej práve zasychá žltá farba Milan M.- výtvarník, Matej K.- riaditeľ a Jozef B.- predseda stránickej organizácie a radia sa, čo s tým. Nakoniec heslo zavezu do Helmanoviec, zavesia ho bokom od cesty, lebo tam nebude až tak na očiach, ale hlavne v helmanovskom kaštieli majú dobrú tlačku a huspeninu a plzeň tam

MICHAL BUZA STARŠÍ

Narodil sa 6.5.1950. Od šiestich rokov obyvateľ Spišskej Novej Vsi. Celý život zasvätil práci v kultúre prevažne s deťmi a mládežou. Stredná generácia si ho môže pamätať ako protagonistu „Štúdia 77“, pesničkára a autora divadelných hier maloformistickej scény. Veľký milovník turistiky, hôr a alpinizmu. Pravidelne prispieva do obľúbenej rubriky: „Ide sa do lesa“ a varí pre Vás recepty do starej macere.

čapuje pekná a povahou nekomplikovaná čašníčka. A tak si tam na plote visí ani nie trojmetrový nápis, na ktorom sa písmená ku koncu tlačia k sebe, ako teplí: „*So Sovietskym zväzom navždy*“ Bez výkričníka, ale hlavne nie „na večné časy!“

» 12. november.

Krajové divadlo, 15,20 MOČ

Moju mamu, Ingeborg B., rakúšanku, ktorá má problémy so slovenčinou, nie to ešte s ruštinou práve prijímajú do základnej

organizácie ČSSP pracovníkov kultúrnych zariadení mesta. Je to ako v Čechovovej jednoaktovke. Ingeborg B. prichádza z ľavého portálu na javisko, kde za stolom sedia v hlavných úlohách členovia skúšobnej komisie. Predseda komisie (ukazuje na stoličku): „*Pažálsta, tavářišč Inge. Sadíteš!*“. Inegorg B. (v hlave prelistuje naučený text ale pomýli sa o jeden riadok a tak odpovedá): „*Sabáka*“. Šepkárka (chytá sa za hlavu):

„*Spasiba, pani Inge, spasiba*“ a keď jeden z členov komisie vybuší smiechom a vstáva zo stoličky, moja mama obráti hlavu k nebu, zamrmle „*Mein Gott*“ a v snahe ukázať, čo ešte z ruštiny vie, zaklincuje: „*Kudá vy idióte?*“. A chlap sa už ani nepohne.

» 13. november.

Reštaurácia Pod bránou, 14, 45 MOČ

Za vrchostolom v priestornej a svetlej jedálni našej obľúbenej reštaurácie tróni veľký strieborný samovar a na bielom baliacom papieri vyumelkovaným písmom kuchárovho pomocníka hrdý nápis: „*Týždeň kuchyne národov ZSSR*“. Vrchný, Jozef K. prináša jedálny lístok, kde na titulnej strane sa nad pariacim tanierom vznáša kosák a kladivo. A vo vnútri? Samé dobroty: Lvovský boršč, sibírske peľmene, gruzínsky šašlik, jenísejský amur. Hanka L., s ktorou som sa s obľubou zamykal v tmavej komore, zvažnie, dá si dole slnečné okuliare a potom už len tiško rečie: „*Veľká je riša Sovietskeho zväzu. Škoda len že miesto astrachánskeho kaviáru dnes ponúkajú bitky po kozácky!*“ A ja s pochopením hľadím na jej žltotooranžovomodrý monokel pod okom, lebo manžel Hanky L. je veľký žiarlivec.

» 15. november.

Veľká sála Domu ČSSP, 20,10 MOČ

Na horizonte javiska je v lone československej a sovietskej zástavy zviazaný portrét čudesného kučeravého chlapíka s počernou pleťou. Riaditeľ

zariadenia Vladimír J. otvára Okresnú prehliadku sovietskej poézie a prózy, ktorá je práve na počesť onoho veľikána, uväzneného v riasení červeného a bieleho plátna, nazvanú „*Puškinov pamätník*“. Na pódium sa nesmelovo vyplazi sedemnásťročná študentka esvéšky, Zdena T. v krátkej minisukni, bielych podkolenkách, s dvoma dievčenskými copíkmi a nesmelým rumencom na lícach. Ukloní sa, oči jej spočinú na neznámom mieste v diaľke, akoby na zasľúbenej krajine bielych briez, kde ruský romantický veľikán vypotil svoje Pismo Tatiani k Oneginu. Malé pery sa rozochvene otvoria a potom to z nich vyletí: „*Ja k vam piču*“... A nesmelý rumenec sa z tváre sedemnásťky presunie ako tmavočervený oblak aj do jej výstrihu pod zväzáckou košeľou.

A to môžem naozaj potvrdiť, lebo so Zdenou T. a jej rumencom vo výstrihu som sa potom ešte ďalších 15 dní stretával a po večeroch až do konca novembra upevňoval nerozbornú družbu. Lebo aj dni pri Levočskej bráne už bývali kratšie, vtáci definitívne odleteli do lýbijskej džamahirie a ded maroz ešte len zapriahal sobov do saní kdesi pri Karelskom zálive. A prečo len do konca novembra? Lebo Zdenin otec, ktorý v tých časoch sedával tam, kde je dnes detská poliklinika, neustále dozeral na to, aby radosť z našich stretnutí nikdy nebola väčšia, ako radosť z osláv mesiaca československo-sovietskeho priateľstva.

Michal Buza starší

Veterány sú láskou...

pokračovanie zo str. 1

vozdídl - veterány ich doslova opantali. Upozorňujú, že sa od zberateľov takýchto áut a motoriek, líšia. „*Je rozdiel, keď si zberateľ historické auto kúpi a jazdí sa s ním len prezentovať. My to robíme srdcom. Historické vozidlá máme doma v garáži, vlastnými rukami si ich opravujeme, udržiavame. S celými rodinami a priateľmi sa pravidelne stretávame na celoslovenských zrazoch historických vozidiel, kde si vymieňame skúsenosti, ale aj chýbajúce diely, finty - postupy, ktoré pasujú práve na nášho veterána, pomáhame si s opravami - aj radou. Stretávame sa aj na výstavách, burzách, guľaš partiách, svadbách, oslavách 50-tky, či 60-tky. Klub žije aj rodinnými oslavami členov. Je to životný štýl,*“ vysvetlil predseda spišského Veterán klubu, Hen-

rich Horváth. Milovať veterány je zväčša láska na celý život. Má svoje výhody, aj nevýhody. „*Zachováme technické dedičstvo pre budúce generácie. Historické vozidlá, ako motocykle, bicykle, či autá sú technické pamiatky. Voči nášmu koníčku však musí byť veľmi tolerantná celá rodina, najmä manželka. „Žerie“ to veľa peňazí, aj voľného času. Cez hlavnú sezónu sme takmer každý víkend na nejakej akcii a po večeroch v garáži historické vozidlá opravujeme,*“ vysvetlil ročný kolobeh klasického veteránistu Henrich.

Veteranisti hľadajú historické skvosty ako a kde len vedia. „*Zhánali sme ich rôzne, od ľudí v dedinských krčmách. Veľakrát to bolo o šťastí. Niekedy tí ľudia ani netušili, akú technickú vzácnosť majú doma. Niektoré veterány boli zamurované, zasypané,*

skryté,

“ prezradil šéf Veterán klubu. Sám Henrich sa začal ve-

novat' historickému motorizmu už počas školy v Popradskom

veterán car. clube v roku 1986. „*Chodil som vtedy do Popradu. Celkom som tým nasiakol. Historické vozidlá ma dodnes držia a už som k tomu stiahol aj syna,*“ prezradil. A pochválil sa, že vlastní veterány, na ktorých sa dá povoziť. „*Mám jedno auto jungtimer a motocykle. Najstaršie vozidlo vlastním Jawau Robot 100 z roku výroby 1937 - moped. Dostal som ho od môjho dobrého kamaráta z detstva na narodeniny pred mnohými rokmi.*“ Jazdu veteránom často využívajú aj na svadbách. A nechýbala ani na Henrichovej. „*Keď som sa ženil, môj kamarát mi ako svadobný dar venoval jazdu na Tatré 30 na a zo svadobného oradu. Je to prvý taxík z Tatier. Samozrejme, chlapi z klubu nás v náš svadobný deň odprevadili nostalgickou spanilou jazdou na motocykloch.*“

V Spišskonovoveskom Veterán klube majú najstarší kúsok, Ogar

250, z roku 1935. Ani zďaleka to nie je jediný klenot, ktorý vďaka svojmu nadšeniu dokázali vrátiť do pôvodnej formy. „*V klube máme aj najstarší Citroen v celom bývalom Československu. Je to Citroen 2 CV z roku 1954 (škaredé kačiatko). Pražáci sú hotoví, prečo nie je takýto Citroen v Prahe, ale tu na Slovensku,*“ pochválil svojich kolegov Henrich. Klub vlastní aj vzácne velorexy. „*Boli to motocyklové trojkolky pre invalidov. Prvých päť rokov mohl mať také auto len invalid. Nebolo ľahké takéto auto získať,*“ vysvetlil. Veteranisti sa na historických autách bežne neprevážajú. „*Sú určené takmer výlučne na jazdy pri historických akciách. Už budúci rok plánujeme v Spišskej zorganizovať pre verejnosť jeden takýto atraktívny zraz. Snád sa nám to podarí,*“ uviedol na záver. A my sa už teraz tešíme.

(sim)

NOVOVEŠŤANKA ŠTUDOVALA V JAPONSKEJ YOKOHAME!

Tridsaťročná Anička Majerechová vycestovala na rok do Japonska. Študovala a žila v druhom najľudnatejšom meste Japonska, v Yokohame.

„Keďže som mala dobré študijné výsledky na vysokej škole Komenského, kde som študovala japončinu a medzikultúrnu komunikáciu, za odmenu som dostala možnosť študovať rok v Japonsku. Bol to jeden z najlepších rokov môjho života,“ začala so spomínaním na krajinu vychádzajúceho slnka, sympatická Novovešťanka.

Japonci veľmi radiedia. „Jedlo v Japonsku je spoločenská udalosť a zachádza až do umeleckých rozmerov. Jedlo musí nielen dobre chutiť, ale aj dobre vyzeráť a musí mať presné farby, tvary. Je sa tam zdravo a mne tam chutilo, najmä. sushi, ryža, ryby, mäso,“ prezradila Anička, ktorá si zvykne japonskú kuchyňu robiť aj doma na Slovensku. „Doma mám rýžovar, takže kuchtim veselo.“

Špeciálny japonský drink sa volá umešu. „Je to sladké slivkové víno. Pije sa to s ľadom. Ich drinky sú slabšie. Našinec môže vypiť aj desať decových pohárikov a nič sa mu nestane a Japoniec je už po treťom pohárikovi pomaly pod stolom. Japonci sa veľmi rýchlo opijú,“ vysvetlila s úsmevom, v čom sú Slováci určite lepší ako Japonci..

O Japoncoch je známe, že sú šťihli a radi fotia všetko, čo vidia. „Šťihli sú preto, že v ich jedlách nie je tuk. Bud' si dajú spomínanú ryžu, ryby, mäso, alebo sóju a tofu. To ich tradičné fotenie mi pripadá tak, že majú presný cestovný plán. O tejto hodine musím byť tam, o tejto hodine musíme byť tam. Preto sa ani nepozrieme voľným okom, kde to vlastne sme, len fotíme a pozrieme sa na to doma na fotkách,“ vysvetľovala.

Náboženstvo v Japonsku je, pre nás, komplikované. „Keď sa človek narodí, ide sa do šintoistickej svätyne. Keď človek umrie, má budhistický pohreb. Počas života tiež dodržiavajú konfucionistické poriadky. Podľa ročných období sú tam napríklad šintoistické slávnosti. V Japonsku žijú aj kresťania. Bežne som tam vedľa budhistického

chrámu videla kresťanský kostol. Taký druh tolerancie sa mi veľmi páčil,“ pochvaľovala si.

Japonci sú veľmi slušní, príjemní, úslužní, čistotní a strašne pracovití ľudia. „Muži trávia v práci množstvo času. Často robia od rána aj do polnoci. Keď zmeškajú posledné metro a už sa nemajú ako dostať domov, idú do reštaurácie, na americký spôsob. Dajú si tam jednu kávu, ktorú im stále dolievajú. Pri tej jednej káve môžu sedieť od večera do rána. Existujú tam

tiež také hotely, kde ten malý Japoniec vlezie do malého priestoru, vyspí sa a ráno ide opäť do práce,“ vysvetlila Anička. Japonci nepracujú tak veľa preto, že chcú byť milionári. Sú tam totiž veľmi dôležité pravidlá komunity. „Všetci tak veľa robia, inú šancu nemajú. Keď sa človek v Japonsku líši, vyľúčia ho z komunity a nepatrí nikam. Stratí zmysel života a končí to samovraždou. Preto je v Japonsku tak veľa samovrážd,“ odhalila nám Novovešťanka, hovoriaca aj po japonsky.

Na druhej strane sa Japonci veľmi radi zabávajú a vymýšľajú hlúposti. „Spomínam si, že sme šli najprv na karaoke, spievali sme, niečo sme tam popili. Potužení sme sa išli odfotiť do automatu na fotky. Do maličkého priestoru sme pokreslili, posrdiečkovali, vytlačili a odložili si ju na pamiatku,“ zaspomínala na jeden zábavný večer. Pikoškou

v Japonsku sú ženy na opätkoch. „Veľmi radi nosia opätky, no nevedia v tom vôbec chodiť. Pamätám sa, keď sme šli ráno do školy a predomnou šlo asi sto Japoniek na opätkoch. Vydávalo to príšerný zvuk,“ rozosmiala sa.

A ako sa vraví, každá minca má dve strany. Tisíce kilometrov od domova na druhej strane zemegule a medzi miliónmi škmoókých Aziatov sa občas Anička cítila sama ako prst. „Občas sa mi stalo, že na mňa ukazovali prstom, že som biela. Keď ma zbadali na priechoch pre chodcov, radšej ma obišli a šli naokolo. V škole som mala spolužiačky aj zo Španielska a Nemecka. Vždy som si rozumela viac s Európankami. Keď nám už čosi liezlo na nervy, s Európankami sme sa vedeli viac pochopiť.“

Anička v Yokohame navštevovala čisto dievčenskú školu. „Chodili tam samé kvikajúce Japonky. Učiteľia brali ohľad, že som Európanka, no musela som makať tak, ako oni. Japončina je náročný jazyk. Najťažšia bola na začiatku extrémne rýchla komunikácia v škole.“

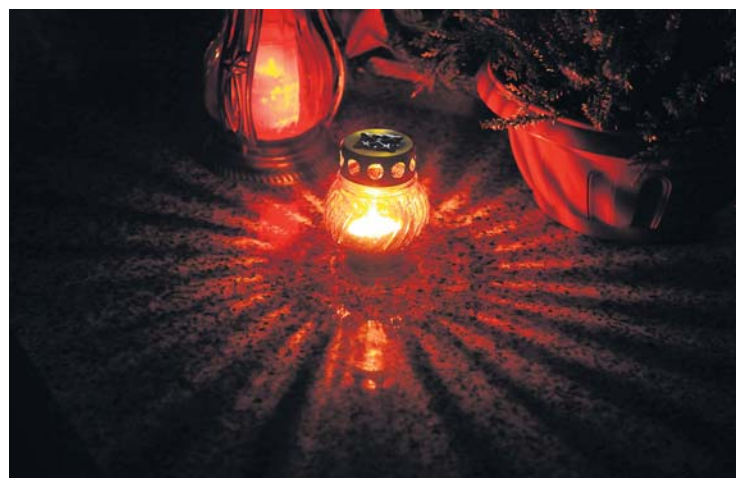
Anička sa japončinou živí aj dnes. Prekladá a tlmočí. Jej obľúbený nápoj je zelený čaj. „Vypijem toho na litre. Ostalo mi to z Japonska. Rada cvičím bojové umenie, Kung fu a vo voľnom čase sa momentálne učím po čínsky. Keby sa chcel porozprávať Japoniec s Číňanom, nerozumejú si. Tak, ako Fín Slovákovi tiež rozumieť nebude,“ vysvetlila niečo, o čom som nemala ani tušenie.

Aj keď to s Japoncami nebolo vždy ľahké, mladá slečna si v Japonsku našla lásku. Kvôli kultúrnym rozdielom ale nevydržala. „Život s Japoncom by som si predstavila vedela, ale nie v Japonsku. Nechcela by som tam žiť. Nie je to tam vhodné napríklad, čo sa týka výchovy detí. V škole sa veľmi veľa bifikuje. Žena je sama doma a muži strašne veľa pracujú,“ uzavrela našu debatu.

(sim)

FOTOREPORTÁŽ

PAMIATKA ZOSNULÝCH

15.11. Deň väznených spisovateľov	20.11. Svetový deň detí (UNESCO)
16.11. Medzinárodný deň tolerancie	21.11. Svetový deň filozofie
Svetový deň na pamiatku obetí havárií na cestách	Svetový deň pozdravov
17.11. Medzinárodný deň študentstva	Svetový deň televízie
Začiatok Nežnej revolúcie	22.11. Sviatok sv. Cecílie, patrónky hudby, hudobníkov a spevákov
Sviatok sv. Alžbety Bratislavskej	25.11. Medzinárodný deň mäsa a deň práv zvierat
- patrónky charity	Svetový deň odstránenia násilia voči ženám
19.11. Svetový deň prevencie týrania a zneužívania detí	28.11. Medzinárodný deň nenakupovania
20.11. Medzinárodný deň bez fajčenia	30.11. Deň počítačovej bezpečnosti
Svetový deň bez absurdít	

KRÍŽOVKA

Autor: Albin Medúz

Čo sa týka volieb, nevidím rozdiel medzi demokraciou a totalitou. Dnes sa môžeme slobodne rozhodnúť koho budeme voliť a za oných čias sme sa mohli slobodne rozhodnúť či TAJNÍČKA 1 - 3.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

VODOROVNE: **A:** vysyp inam - napínaš - mazadlo na topánky - pridával čierne korenie, ľudovo. **B:** kaukazská horská osada - trochu vylial - argón, ch. zn. - stará mamka, hovorovo - Ústredná rada odborov, skr. **C:** skracuj - TAJNÍČKA 1 - rozprávková príšera. **D:** odeon, stavbárska skratka pre malý štvorcový amfiteáter - namotával - nám patriace - tiekol, básnický - český súhlas. **E:** sovietsky maršál, osloboditeľ - avivážny prostriedok - predpona nesúhlasu - honosné poháre - príkaz. **F:** obmedz, po česky - skratka anglického okej - chobotnatec - kapor po česky - selén, ch. zn. - osobitne. **G:** nalož do soli - kujný ťažký kov (Nb) - hliník, ch. zn. - plenér, básnický - morské cicavce so sloními klami. **H:** injekčne aplikoval preventívnu látku - vysoké, štíhle stromy - nebol zamestnaný. **I:** násilím zlož - TAJNÍČKA 2 - smerom nadol. **J:** dvojhláska - žandári - logaritmus, skr. - samopal - jestvuješ. **K:** rad stromov, ľudovo - zimné čiapky s krytím uší - vyznávala lásku, pejoratívne - Chuan po španielsky.

ZVISLE: **1:** druh lamy, alpaka - boxerský záverečný úder - prinášajú. **2:** Čapkov román - dokrčil, domácky. **3:** sila - nedokope. **4:** strčme - zoologická záhrada - živočíšny tuk. **5:** yard, ang. dĺžková miera, skr. - dovoľ - 2 x rímska päťka - PZO Lučenec. **6:** malý plot - daj na papier. **7:** pijavý papier - kremičitan, zlievarensky. **8:** predložka - lalotanie - jeden po nemecky, foneticky. **9:** Elena v Nemecku - umelý človek - keď. **10:** zaklínač a liečiteľ u prírodných národov - na dvojce. **11:** šteká - klokotanie. **12:** osobitne - prichytila pri číne, ľudovo - autonómna oblasť, skr. **13:** pádová otázka - kaplnka po česky, primitívna strelná zbraň. **14:** ohrada pre ovce a kolibu - odroda jablák. **15:** dones - nejestvoval. **16:** ekonomika, skr. - robím ťup - ťup - apriórny umelý jazyk - mňa. **17:** veslo po česky - zlato po španielsky - daruj. **18:** potrubie - TAJNÍČKA 3. **19:** Irena, domácky - nepoložil sa do postavy (o hercoch). **20:** lokomotíva, skr. - ŠPZ Levoče - Elena v Anglicku.

Pomôcky: ELEIN, KONEV, ORO, PAKO, RENETA, RUR, SILICA

KAM V NOVEMBRI? ZA KULTÚROU

Kedy inokedy navštíviť múzeum, divadlo, či galériu ak nie v novembri? Počasie býva nevľúdne a ak nechcete celý svoj voľný čas presedieť doma pred televíznou obrazovkou alebo monitorom počítača, trochu kultúry určite nezaškodí. Verte mi, je to balzam na dušu, pastva pre oči a dobrý tréning pre mozog.

Niezeby sme mali ponuky kultúrnych podujatí v prvej polovici novembra nedostatok. Skôr naopak. Mesto ožilo predvolebnými kortešačkami. O dobrú zábavu sa nám postarali Peťo Nagy, Cigánski diabli, či Kiss Revival. Ale je načase trochu sa skladiť a užiť si kultúry aj bez politických podtónov. A možno sa už naladať na blížiacu sa krásne decembrové sviatky.

Určite príjemnou môže byť návšteva **Múzea Spiša**. Do konca novembra tam vystavujú krásne obrázky rómskych detí z celého Slovenska. Rovnako aj predmety a fotografie z africkej Zambie. Z nich sa môžete dozvedieť zaujímavosti zo života zvykov jej obyvateľov. Ak chcete zostať doma, na Spiši, aj takú možnosť múzeum ponúka. Je ňou výstava Príroda a história Spiša. Určite sa na každej z výstav niečo dozviete a poučíte a naplníte tak tvrdenie klasika, že „deň, v ktorý som sa niečo naučil, nebol zbytočný.“

Veľkou kultúrnou výzvou môže byť ja nové predstavenie **Spišského divadla** - Zmierenie alebo dobrodružstvo pri obžinkoch. Slovenská klasika a tá našim hercom svedčí.

A spomeniem ešte aspoň **Galériu umelcov Spiša**. Ak vás zaujíma bytový dizajn, inšpiráciu ponúka výstava „Od Liptova po dizajn“. Druhou možnosťou je pokochať sa výtvarnými dielami rôznych období - od klasicizmu až po modernu.

Trochu kultúry v konzumnom svete nezaškodí. Nielen to. Ja tvrdím, že v čase, keď na nás striehnu plastiková, papierová, či čokoládová Mikuláškovia a Ježiškovia z každého obchodu a otravnej reklamy, je návšteva kultúrneho podujatia blahodárnym občerstvením všetkých zmyslov.

-le-

RECEPTY DO STAREJ MACERI

PEČENA HUŠ S JABLUKAMI

Ja nesom dajaky veľký fachman na ftaky, jak moj kamarat Laci „Ornitologovič“ Špalek, aľe muším vam povedzec, že som še už v kuhyni krucil, (okrem kuharky) i kolo kury, šlepy, kačky, pulky a raz, ešči das pred dvacec rokami na vianoce i kolo jednej huši zo Špiskeho Štvartku. A zbytočne, bo bula taka veľka (a asi aj stara), že še ani poradne nevešla na pekač, ruru som mušel nafuknuc a kuharku o ňu oprec, žeby še zavreli dzverka. Nepomohlo bo ani po štyroch hodinach nezmekla. Ta tomu hvarim zanovity ftak.

A tak som bul bars zvedavy, či še najem, kedz me minule pozval syn, bo oslavoval že ftaci odletaju do ceplych krajín, na pečenu huš s jablukami. A aj kedz ma o dvacec roky kratše kuharske znalosci, ta kupil huš v nemenovanom supermarkece a tota už mala daco menej jak tri kila, šedla do pekača jak ric na budar a dala še aj jesc a nebula na taneru, jak ta moja štvartocka, elastična.

Jake mu bulo treba ingredijencie?

Jednu mladu huš, dva ložečky soli, pol ložečky mleteho pepuru, pol kila kvašnejších jabluk, dzešec deka hrozenka, štvrec litra frankofky, telo isto kvašnej šmetanky a jednu ložečku škrobovej muky

Jak to robil?

Večar predtym vybral huš z obalu, bo igelit v rure potom bars šmerdzi, v noci še huska rozmrazil, rano še umyl najsamperfši on a potom aj huš, utrel ju do sucha, osolil a opepril. Jabluka narezal na kvartelky a vypichol z nich jaderniky. Spolu s hrozenkami šturil cez otvor na zadku dnukaj. Zavolal na syna, bo akurat mali za domacu ulohu daco vyšic, hlapčik lapil do ruky ihlu a nic a za hvilečku bula huš zašita ozdobnym obratkovym scehom. A kedže sme aj my kedyškaj mali v škole pracovne vyučovanie, zvjazal som so zvyšnu nicu našej milovanej huske scehna k sebe, žeby še v rure nerozcahovala. Syn ju potymkaj uložil s peršami dole, podľal das zo štvrec litrom vody a šturil do ceplej rury.

Mne še najvecej na takym pečenu pači, že potom už človek nemuši skoro nič robic, bo totu robotu za vas robi rura. Kedz bula das na dvesto stupňoch, sem tam sme kukli cez sklo na dzverkoch, či huš neodlecela do ceplych krajín, kedz jej zmekli perša, ta ju obracil na birdy a žeby sme še nenudzili a nevypili totu frankofku skorej, jak ju použije na pečenie, ta paru razy do ftaka pihnul, medzi trup a scehna, bo tam je huš najmasnejša. Das po dvoch hodinach, kedz še skurka na huši bliščela do hneda, vycahnul ju z pekača a z verhu aj pozbiral masnu ščavu. Do zvyšku na bľahe naľal zvyšok z frankofky, doľal šmetanku z rozhabarkovanu škrobovu mučku, kuščičko povaril a dohucil.

Ešči sme hvilku (syn, ja a frankofka) rozmyšľali, či nepozveme k stolu aj pani učiteľku, žeby vidzela domacu ulohu a aj ju mohla oznamkovac, ale vnuk nam chvalabohu povedzel, že je vegetarianka a tak sme ju nehali, nech doma okusuje murenku a my sme še do huši puščili bez pedagogickeho dozoru. A muším vam povedzec, že s červenu kapuscičku a žemľovými knedlikami chucila tak baječne, že som nepedagogicky prehlašil, že jednotku za domacu ulohu dnes davam ja a dostane ju moj syn.

Bo jak hvari klasik:

SU NA ŠVECE FŠELIJAKE ROZKOŠE A EŠÁ

ALE NET NAD MASNE SKURKY HUSACEHO MESA

Michal Buza starší

PREDSTAVUJEME „MLADÉ TALENTY SPIŠA“

NA SPIŠI RASTÚ TALENTY.

KARATISTA VOJTĚCH ANTOŠ JE JEDNÝM Z NICH

Spišská Nová Ves už vychovala množstvo špičkových športovcov. Mnoho z nich vám už Spišský Patriot predstavil a sme radi, že majú aj svojich nasledovníkov. A práve na nich sa zameria naša nová rubrika, ktorá bude mať ambíciu hľadať nové talenty, ktoré vynikajú v góloch, bodoch, či sekundách.

Šport je najlepším využitím voľného času. Mladý Antoš získava karatistické ostrohy

Netúžime z detí silou – mocou robiť hviezdy, pretože by to mohlo byť kontraproduktívne. Chceme Spišiakom ukázať, že aj v skromných podmienkach sa dá i na Spiši vybrúsiť športový diamant. A začíname pri karate. Miestny Karate Club Iglow Spišská Nová Ves pod vedením nekompromisného trénera Jara Javorského dosahuje nielen na slovenskej scéne pozoruhodné úspechy a zo spišskonovoveskej karatistickej liahne „vypadávaajú“ ozajstné športové talenty. Za všetkých spomeňme juniora Dominika Imricha, Šimona Javorského, či Sárú Krivdovú. No v bielom kimone začína pozornosť pútať aj, vekom ešte „drobec“, Vojtěch Antoš. Ten

má v rodnom liste rok narodenia 2006 a karate sa venuje od svojich šiestich rokov. Za tri roky pochtívneho tréningu sa však vypracoval na solídneho borca, ktorý začína nielen v rámci východoslovenského kraja zať jednu medailu za druhou. Na práve skončenom kvalitatívne obsadenom popradskom turnaji mladých karatistov bral Vojto striebro a bronz. A prečo si nádejný Novovešťan s moravsko – slovenskými koreňmi (mama je Olomoučanka, otec Spišiak ako repa), žijúci v Novoveskej Hute vybral práve tento šport? „Jednoducho sa mi to páčilo,“ stručne, no výstižne začal naše rozprávanie Vojto. „Keď ma tatík doviedol na prvý tréning, veľmi som obdivoval všetko, čo tam tréneri ukazovali a robili a hneď som

vedel, že aj ja chcem robiť tento šport. Fascinovalo ma na tom hlavne to, že sa budem vedieť brániť,“ opisuje začiatky na novoveskom tatami blondavý šarvanec, ktorému učarovala hlavne kata. Pre neznalých dodajme, že karate sa skladá z dvoch hlavných disciplín. Kata je súbor bezkontaktných cvičení – blokov, úderov, kopov, kumite je kontaktný boj. Vojtovi začali na stene pribúdať diplomy z oboch disciplín, novú poličku by si zaslúžilo aj 14 medail z rôznych podujatí v rámci celého Slovenska. A čomu sa nádejný karatista zatiaľ najviac priučil? „Jednoducho disciplína. Spišskonovoveskí tréneri týchto malých chalanov dokonale „dajú do laty“, čo je pre ich ďalší vývoj len a len dobré. Veľmi sme na začiatku zvažovali

na aký šport dáme nášho syna, no rozhodli sme sa pre karate aj preto, lebo sme vedeli, že sa okrem športu, ktorý v sebe obsahuje prvky atletiky i gymnastiky, učia aj poriadku a dodržiavaniu pravidiel. Určite ma ako rodiča teší, že sa Vojtíkovi darí, no úspechy, či medaily nie sú prvoradá. Ktovie ako sa jeho kariéra bude vyvíjať. Určite ho budeme podporovať, no v tejto chvíli je podstatné, že chlapec sa hýbe, športuje a získava návyky. Tréningy má takmer každý deň. Dôležitá je aj škola, má toho dosť, ale aspoň nemá čas na vylomeniny. A podľa mňa, akýkoľvek šport, je najlepším využitím voľného času,“ konštatuje Vojtov otec Zdeno.

Snom je Amerika, tréner Javorský dvíha varovný prst

Vojtík je momentálne držiteľom 6 - kyu, jeho obrovským vzorom je jeho tréner, páči sa mu futbal a hokej a ako každý mladý chalan má svoje športové sny. „Určite by som sa chcel každým turnajom len a len zlepšovať a získavať skúsenosti, raz sa stať majstrom Slovenska, byť lepší a silnejší. Mojm snom je dostať sa na súťaže mimo Slovenska, taká Amerika s mojm trénerom by bola super,“ s iskričkami

v očkách dodáva mladý talent. A čo na nášho nádejného športovca hovorí ten najpovolanejší, jeho tréner? „Vojtěch je veľmi talentovaný chlapec. Jeho nedostatkom v poslednej dobe je, že v tréningoch si hľadá „ľahšiu“ cestu. Vyberá si slabších súperov, aby sa mu ľahšie zápasil,

musí si sám uvedomiť, že toto nie je spôsob kým bude napredovať. Verím však, že sa znova naštartuje a zaberie tak, ako to bolo v jeho začiatkoch. Bola by škoda ak by vo vývoji ustrnul, pretože je to ozaj veľmi talentovaný chlapec,“ skonštatoval Jaro Javorský. **-ob-**

PREDSTAVUJEME „MALÉ ŠPORTY“

DNES NEPREDSTAVUJEME, LEN HODNOTÍME A „MUDRUJEME“

Iste ste si všimli, že naša pravidelná rubrika „Predstavujeme malé športy“ sa pomaličky z jej obľúbenej siedmej strany vytráca a mení sa na občasnú. Dôvod je prostý. Tak ako sme vám v Spišskom Patriote predstavovali slávne budovy Spiša, ochutnávali špeciality v spišskonovoveských reštauráciách, či spoločne prežívali život cezpoľných, pre ktorých sa naša metropola stala druhým domovom, tak sme aj objavovali Novovešťanov, ktorí sa venujú menším športom.

Nič však nie je večné, Spišská Nová Ves nie je Rím. Stavby boli predstavené, pochúťky v reštauráciách navarené i zjedené, „zahraniční Spišiáci“ „došli“ a na mále už majú aj malé športy. Priznám sa, že som si myslel, že táto rubrika bude mať kratšie trvanie, no bol som milo prekvapený, koľko úžasných a obetavých ľudí sme počas našich inšpekcií našli. A veru nebolo ich málo. Spoznali sme karatistov, judistov, boxerov, atlétov, gymnastov, triatlonistov, plavcov, cyklistov, kvadratlionistov, kolkárov, bowlingistov, tenistov, parašutistov, štvorkolkárov, snookristov, stolných tenistov, šachistov, amatérskych hokejistov, futbalistky, horolezcov,

beachvolejbalistov, lyžiarov, potápačov, shorttrekárov, koničkárov, psie záprahy, strelcov, športových rybárov, raketomodelárov. Snáď som na nikoho nezabudol... Aj vám sa zdá tento výpočet na tak malé mesto šialene dlhý? Ak áno, je to fajn, pretože sme zistili, že Spišská Nová ves je naozaj športové mesto. A čo nás okrem nadšenia a nekončiaceho entuziazmu pri stretnutiach prekvapilo? Bolo toho viac. Prvým negatívnym zistením bol systém financovania týchto športových „drobcov“. Hoci je väčšina menovaných klubov členom „Rady športových klubov“ a dostáva na svoju činnosť peniaze z mestského rozpočtu, ich výška ani zdále-

ka nepokrýva náklady na ich prevádzku. Podstatnú časť mestských peňazí totiž zhltnú spišskonovoveskí športoví giganti (basketbal, futbal, hokej, volejbal) a pre menšie športy ostanú už len „finančné omrvinky“. Je síce chvályhodné, že mesto vôbec dáva pri dnešnej ekonomickej situácii nejaké peniaze do športu, ale potom sa nečudujeme, že slovenský šport je tam, kde je. Na vlastnej koži sme sa mohli presvedčiť, že drvivú časť finančných zdrojov tlačia do klubov prevažne rodičia, tí šťastnejší majú na súťažných oblekoch aj logo nejakého sponzora, ktorého majiteľom je zväčša aj tak nejaký rodič...Logicky tak z klubov miznú naturálne talenty, deti,

ktorých rodičia jednoducho na šport nemajú peniaze. Do klubov sa zväčša robí nábor, nie výber, „uličné hviezdy“ miznú, pretože ich nahradili playstationové arény, tréneri často „varia“ len z toho, čo majú na sklade. A ako z tohto začarovaného kruhu von? Vyhovárať sa na nedostatok zdrojov, či na systém v školách, kde sa telesná výchova stala „srandovnou“ hodinou je síce trendové, no veľmi krátkozraké a neférové. Základ je totiž v rodine, vo výchove a predovšetkým v ochote a chcení s deťmi niečo robiť. Mnohí z nás sú rodičmi športujúcej mládeže a teda vieme koľko času, úsilia a peňazí stojí táto „zábavka“. No som presvedčený, že šport

Poučný príbeh spišskonovoveskej tenisovej haly

Spišská Nová Ves dostala „tam zhora“ do vienka niekoľko krásnych kútov. Jedným z nich je aj malebné miesto „Pod Blaumontom“, kde okrem rodinných vil, záhradkárskej osady, polikliniky, má svoj domov aj jedenásť antukových kurtov. Tie sa donedávna otvárali svojim návštevníkom len v neskorých jarných, letných a v skorých jesenných mesiacoch. V roku 2009 však prišla zmena.

Mesto v tomto roku halu nepostaví. Mali sme sa chodiť viac kúpať...

V jeseni, v onen spomínaný rok, sa vedenie Tenisového klubu (TK) Spišská Nová Ves konečne dočkalo. Na kurtoch číslo jeden, dva a tri vyrástla za aktívnej pomoci členov TK novučičká mobilná nafukovacia tenisová hala. Všetkým zainteresovaným odľahlo, skončili tréningové jednotky po okolitých, zväčša nevyhovujúcich parketových telocvičniach, všetko sa sústredilo na jedno miesto. Halu zafinancovalo mesto a prevádzkovať ju začal TK. „Od samého začiatku sme vedeli, že prevádzkovať túto halu nebude žiadna sranda, pretože vykúriť, či vysvietiť taký ozrutánsky priestor je poriadne zložitá a naše predpoklady sa naplnili. Od sezóny 2009/2010 až po zimnú sezónu 2012/2013 tak mesto „dotovalo“ 20% prevádzkových nákladov, čo v praxi znamenalo, že mladí spišskonovoveskí tenisti mali lacnejšie tréningové jednotky, na zvyšok si hala musela zarobiť sama. Ceny energií však stále dramaticky stúpali, a tak sezónu 2013/2014 prostredníctvom STEZ -u prevádzkovo celú vykrylo mesto,“ opisuje situáciu bývalý manažér TK Peter Vlček. Ten prišiel na mesto s podobnou oprávnenou požiadavkou (mesto prostredníctvom STEZ – u prevádzkuje drvivú väčšinu

svojich prevádzok ako športovú halu, hokejový štadión, futbalový štadión, atď) i tento rok, no z odpovede bol riadne zaskočený. „Povedali mi, že kúpalisko v tomto roku nemalo predpokladané zisky, a tak sa hala túto zimu prevádzkovať nebude... Ostal nám tak v rukách Čierny Peter, veď takisto sa na zimáku nemusel začať mraziť ľad, v plavárni napustiť bazén, či futbalistom kosiť a zavlažovať trávnik. Ja sám som športovec telom i dušou a samozrejme hokejistom, plavcom, či futbalistom nič také nepamätám, no pýtam sa, prečo práve tenisti dopadli tak ako dopadli? Najhoršie na tom je, že na to všetko doplatí mládež,“ dopĺňa dnes už bývalý manažér, ktorému aj tento prístup „dopomohol“ k rozhodnutiu, že dnes o ňom píšeme ako o bývalom... No a finančný problém nezakrýva ani šéf STEZ – u Ján Magdoško. „Od 28.10.2013 až do 4.4.2014 sme mali celkové náklady na halu vo výške 36 660 Eur vrátane energií, odvodov, miezd, či revízií. Tržby činili 14 260 Eur a tak hala vyprodukovala čistú stratu 22 364 Eur. Očakávali sme, že sa to zlepší v lete, no pre nepriazeň počasia sme mali tržby na letnom kúpalisku o 60 000 Eur menšie než sme plánovali a tak sme sa rozhodli, že halu prevádzkovať nebudeme,“ pragmaticky dodáva Magdoško.

Tenisti idú zabojsť, halu postavili s malou dušičkou, no jasno víziou.

Spišiáci však bez „zimného“ tenisu ostať nechceli. Predsa len mládež sa začala vo vyššej miere zaujímať o tento biely šport, spišskonovoveskí tréneri začali vychovávať slušnú generáciu nových „Hrbatých“, či „Cibulkových“. Navyše celkom dobre sa rozvinula spolupráca s levočským tenisovým klubom, a tak sa rozhodli funkcionári konať. „Nechceli sme, aby päť rokov výchovy malých detí vyšlo nazmar. Ak by sme totiž halu nepostavili, môžeme obe mládežnícke kluby (levočský i spišskonovoveský) rovno rozpustiť a to nechceme dopustiť. Ideme do toho s malou dušičkou, veď len minuloročné náklady na energiu a kúrenie boli cca 23 000 Eur, verím, že to nejako prežijeme,“ objasňuje nelichotivú situáciu predseda TC 92 Levoča Vavrínek Sedlák, ktorý spolu s partnermi, s vidinou záchrany mládežníckeho tenisu, prevzal od mesta halu do nájmu za symbolickú sumu. Ak sa pýtate, kto to teda celé zaplatí, máme pre vás asi už ani nie šokujúcu odpoveď – prevažne rodičia spomínaných detí. „V lete sa nám celkom slušne podarilo naplniť kurty deťmi a veľmi sme sa z toho vytešovali. No potom

prišiel tento šok a ja som z toho úplne znechutený. Na každom kroku sa pýtame, prečo stagnuje slovenský šport a aj v takýchto rozhodnutiach sa skrýva odpoveď. To mám teraz vziať deti a trénovať forehandy o steny mestského úradu? Komu tým chceli radni ublížiť? Nevie, či im zámer vyšiel, ale najviac na to doplatia deti. Som zvedavý, koľkí z nich tu ostanú, ak ich rodičom predloží správnu o mesačnej platbe na zimu,“ kladie oprávnené otázky jeden z trénerov TK Dušan Hrebík. A ako by sa dal vyriešiť celý problém? Východisko a zároveň odpoveď na toto nezmyselné tenisové harakiri nám podsunul vedľa stojaci otecko, ktorý si musí pripraviť „stovečku“ mesačne, aby jeho dcéra neustrnula v sľubne sa rozvíjajúcej kariére a bez škrupúl nahlas uvažuje. „Prednedávnom mesto s veľkou pompou odhaľovalo vstupné pylóny do mesta. Ich cena by určite vykryla náklady na halu. To by sa však nesmeli bližieť voľby. Nemusíte mať logaritmické pravítko, aby ste vedeli, prečo dopadol mestský meč práve na tenisov. Veď kto bol donedávna predsedom TK a v súčasnosti je protikandidátom terajšieho primátora...? Čo myslíte, zaznamenal tento zarytý tenisový rodič priamy bod z podania? -ob-

Predstavujeme malé...

dokončenie zo str. 7

otvára nekonečné možnosti ako formovať osobnosť mladého človeka, učí ho disciplínu, zodpovednosť, formuje mu charakter. A práve o to by nám rodičom malo ísť pri „manipulácii“ s voľným časom našich ratolestí. Až potom sa môžeme baviť, či je podpora taká alebo onaká, šomrať na systém, tlačiť na zodpovedných, aby veci menili tým správnym smerom. To mimochodom môžeme ovplyvniť onedlho pri vhadzovaní volebných lístkov pri blížiacich sa komunálnych voľbách. Určite vám nebudeme našepkávať meno, ste rozumní ľudia a iste sami najlepšie viete, kto a ako pozdvihol, trebárs aj šport, vo vašom okolí. Druhým, už oveľa pozitívnejším zistením, bola úspešnosť týchto „malých športov“. Akosi sme pri neustálej snahe opäť sa prebojovať do hokejovej extraligy, zdolať basketbalových mamutov rangu Inter alebo Good Angels, útočiť na volejbalovú medailu, či zvládnuť futbalový zápas s Vyšným Opátskym..., zabudli, že tu máme niekoľkonásobných majstrov Slovenska, reprezentantov, ktorí robia česť nášmu mestu i za hranicami našej krajiny. Zabúdame, že i na skromnom Spiši vyrastajú tenisové, plavecké, lyžiarske, karatistické a iné megatalenty, ktoré by si zaslúžili oveľa silnejšiu, nielen mediálnu pozornosť, no hlavne podporu i zo strany samosprávy alebo štátu. Drvivú väčšinu vám Spišský Patriot predstavil a neostáva nám nič iné len dúfať, že ich odhodlanie, talent a vôľa nakoniec porazia hrozby a nezmyselnosť doby, a stanú sa z nich športovci, ktorých nám bude závidieť celý svet.

Tretí objav patriotskej sondy bol asi najprekvapujúcejší. Zistili sme totiž, že hoci ide o šport, robia ho predsa len ľudia. A tí bývajú všelijakí. A tak sa nám potom stáva, že pre rôzne vzťahové žabo – myšie vojny, tu máme niekde „duálny“ systém. Je predsa nezmyslom, aby boli v našom nevelkom meste dva atletické, plavecké, ale i iné „rozpoltené“ kluby. Trpia tým len a len deti a je najvyšší čas, aby si funkcionári uvedomili, kde je sever a pre koho sa šport robí. Tu musia ísť osobnostné, či vzťahové problémy jednoducho bokom.

Rubrika „Predstavujeme malé športy“ teda pomaly dodýchava. Určite vám bude Spišský Patriot i naďalej prinášať úspechy, či problémy z ich kuchýň, budeme nadšený, ak Spiš opäť zrodí majstra Slovenska, Európy, či sveta a nepochybujte, že o tom budete skrz nás vedieť. Ak sme však na nejaký šport pozabudli a aj vy milí čitatelia máte vo svojom okolí športovca, ktorí sa venuje netradičnému odvetviu, napíšte nám, radi o tom budeme ostatných Spišiakov informovať. Na inom mieste tohto čísla ste si určite všimli, že sme začali „pátrať“ po minitalentoch najkrajšej metropoly na Hornáde. Ak o nejakých viete, sem s nimi! Písať môžete na náš redakčný e-mail spisskypatriot@gmail.com, alebo nás nájdete i na facebooku. Takže došportovania priatelia.

Oliver Buza